

Een indruk van de inhoud van:

Begrijpend lezen, lessenserie

voor het VO

Opdrachten en bronnen

**Jeltje Harnmeijer
Hedy van Hemert**

1.	Hoe lees jij?	7
1.1	Hoe lees ik eigenlijk?	7
	Opdracht 1.1 Hoe lees ik eigenlijk?.....	9
2.	Wat houdt lezen in? Is lezen belangrijk?	11
	Opdracht 2.1 Discussie	11
3.	Artikelen bij krantenkoppen zoeken	13
	Opdracht 3.1 Krantenkoppen bekijken	13
3.2	Krantenkoppen en artikelen koppelen	20
	Opdracht 3.2.1 Artikelen aan koppen koppelen	20
	Opdracht 3.2.2 Kloppen jouw verwachtingen?	20
4.	Krantenkoppen bij artikelen verzinnen	25
	Opdracht 4.1 Koppen bij artikelen verzinnen.....	25
	Opdracht 4.2. Kloppen de koppen?.....	27
	Opdracht 4.3 Wat is een goede kop?	30
5.	Koppen en artikelen koppelen.	31
5.1.	Voorkennis activeren en voorspellen	31
	Opdracht 5.1.1 Voorkennis en voorspellen.....	32
	Opdracht 5.1.2 Voorkennis en voorspelling controleren	33
	Opdracht 5.2.1 Voorkennis en voorspellen.....	34
	Opdracht 5.2.2 Voorspelling controleren.....	35
	Opdracht 5.3 Vragen over een tekst beantwoorden.....	36
6.	Titel, tussenkopjes, voorspellen.....	37
	Opdracht 6.1 Inhoud artikel voorspellen.....	37
	Opdracht 6.2 Tussenkopjes	37
	Opdracht 6.3 Voorspelling controleren	38
7.	Manieren van lezen – Inleiding	39
7.1	Titel, tussenkopjes, alinea’s.....	41
	Opdracht 7.1 Informatie uit een titel halen	41
	Opdracht 7.2 Alinea’s in volgorde zetten	41
	Opdracht 7.3 Tussenkopjes plaatsen.....	42
	Opdracht 7.4 Voorspellingen controleren	42
	Opdracht 7.5 Klopt de titel met de tekst?	42
8.	Manieren van Lezen – opdrachten.....	43
	Opdracht 8.1.1 Voorkennis: wat weet je al?.....	43
	Opdracht 8.1.2 Oriënterend lezen.....	43
	Opdracht 8.1.3 Globaal lezen.....	43
	Opdracht 8.1.4 Grondig of intensief lezen	43
9.	Onderwerp, hoofdgedachte	45
	Opdracht 9.1.1 Oriënterend lezen.....	45
	Opdracht 9.1.2 Globaal lezen.....	45
	Opdracht 9.1.3 Woordbetekenissen achterhalen	45
	Opdracht 9.1.4 Onderwerp vaststellen	47
	Opdracht 9.1.5 Hoofdgedachte bepalen.....	47
	Opdracht 9.1.6 Feiten uit de tekst halen.....	47
	Opdracht 9.1.7 Tussenkopje uitleggen	48
	Opdracht 9.1.8 Tussenkopje uitleggen	48
	Opdracht 9.1.9 Tussenkopje uitleggen	48
	Opdracht 9.1.10 Uitleg geven	48
	Opdracht 9.1.11 Toelichten	48

10. Hoe zit een tekst in elkaar?	49
10.1 Tekst: Wat zegt een vos	50
Opdracht 10.1.1 Globaal lezen.....	50
Opdracht 10.1.2 Intensief lezen, tekstopbouw	50
Opdracht 10.1.3 Herhaling signaalwoorden	51
Opdracht 10.1.4 Kernzin opsporen	51
Opdracht 10.1.5 Samenvatting geven	51
11. Leesdoel, leesmanier, verbanden leggen	53
11.1 Leesdoel: Hoe ga ik lezen?.....	53
11.2 Voorkennis: Wat weet ik al?.....	53
11.3 Tekstdoel: Wat wil de schrijver?	54
11.4 Publiek: Voor wie is de tekst bedoeld?	55
Opdracht 11.4.1 Voor wie is het artikel bestemd?	55
11.5 Hoofdgedachte: Waarover gaat de tekst?.....	57
11.6 Verbanden: Hoe gebruik je signaalwoorden?	58
Opdracht 11.6.1 Verbanden uitleggen	60
Opdracht 11.6.2 Verbanden uitleggen	61
11.7 Onderwerp, deelonderwerp en hoofdgedachte.	62
12. Waar komt een tekst vandaan? Bronnen	63
13. Inleiding, kern, slot	65
Opdracht 13.1 Tekststructuur zoeken	65
14. Verwijswoorden	67
Opdracht 14.1 Verwijswoorden zoeken	68
Opdracht 14.2 Waar verwijst het verwijswoord naar?	68
15. Opsporen van moeilijke woorden.....	69
Opdracht 15.1 Woordbetekenissen opsporen	71
16. Voorspellingen doen over de tekst.....	73
Opdracht 16.2 Voorspelling controleren	73
17. Stappenplan 1: lezen algemeen	75
18. Leerteksten samenvatten	77
Opdracht 18.1.1 Samenvatten voorbereiden.....	78
Opdracht 18.1.2 Vragen stellen= informatie verzamelen.	78
Opdracht 18.1.3 Belangrijkste informatie bij elkaar zetten.....	79
Opdracht 18.1.4 Samenvatting schrijven.	80
Opdracht 18.2.1 Samenvatten voorbereiden.....	81
Opdracht 18.2.2 Vragen stellen= informatie verzamelen.	81
Opdracht 18.2.3 Belangrijkste informatie bij elkaar zetten.....	82
Opdracht 18.2.4 Samenvatting schrijven.	83
19. Samenvatten in een spin of mind-map.....	85
Opdracht 19.1 Mind-map of spin maken.....	86
20. Stappenplan 2: lezen leerteksten	87

DEEL II : Bronnen	89
3.2 Krantenkoppen en artikelen koppelen	92
Bij opdracht 3.2.1 Artikelen aan koppen koppelen	92
4. Krantenkoppen bij artikelen verzinnen	97
Bij opdracht 4.2. Kloppen de koppen?	97
5. Koppen en artikelen koppelen	98
Bij opdracht 5.1.2 Voorkennis en voorspelling controleren	98
Bij opdracht 5.2.2 Voorkennis en voorspelling controleren	99
6. Titel, tussenkopjes, voorspellen.....	101
Bij opdracht 6.3 Voorspelling controleren	101
7. Manieren van lezen- Inleiding	102
Bij opdracht 7.4 - Tekst: Schermzombies	102
8. Manieren van lezen.....	103
Bij opdracht 8.2 – Tekst: Grooming.....	103
9. Onderwerp, hoofdgedachte	105
Bij opdracht 9.1 e.v. Tekst: Waarom Belgische kinderen	105
10. Hoe zit een tekst in elkaar?.....	109
Bij opdracht 10.1 – Tekst: Wat zegt een vos.....	109
12. Waar komt een tekst vandaan? Bronnen.....	111
Bij opdracht 12.1, artikelen a, b, c, d.....	111
Bij opdracht 12.1, artikelen e, f, g	112
Bij opdracht 12.1, artikelen h en i	113
13. Inleiding, kern, slot	115
Bij opdracht 13.1 Tekststructuur zoeken	115
14. Verwijswoorden	117
Bij opdracht 14.2 Waar verwijst het verwijswoord naar?.....	117
16. Voorspellingen	119
Bij opdracht 16.2:	119
18. Samenvatten	121
Bij opdrachten 18.1, 18.2.1, 18.4 - Tekst 1: Die mobiel... ..	121
Bij opdrachten 18.1, 18.2.1, 18.4 - Tekst 2: Laat ouders.....	122
Trefwoorden.....	123

====FRAGMENT Lessenserie door Jeltje Harnmeijer en Hedy van Hemert====

Terug van
weggeweest

Wat grenshout zo?
Hoe wordt het gemaakt van
hout?
In Maanen, Arnhem

Onmisbare zuurstof

Hiernaast een paar krantenkoppen.

De opdrachten erbij zijn:

1. Wat zal het onderwerp van het artikel zijn?
2. Wat vertelt de krantenkop of titel jou, welke informatie krijg je?
3. Wat verwacht je dat over dat onderwerp verteld zal worden?

====FRAGMENT Lessenserie door Jeltje Harnmeijer en Hedy van Hemert====

6. Titel, tussenkopjes, voorspellen

Je hebt de tekst nog niet voor je, die krijg je straks te zien. Wel krijg je alvast de titel van de tekst:

*'Minder gepest
door nieuwe methode'*

Opdracht 6.1 Inhoud artikel voorspellen

Waar denk je dat deze tekst over gaat?

====FRAGMENT Lessenserie door Jeltje Harnmeijer en Hedy van Hemert====

7. Manieren van lezen – Inleiding

Als je een tekst voor je krijgt, is het handig als je weet hoe je daar het beste mee kunt gaan werken. Meteen gaan lezen is niet altijd handig, misschien hoeft dat zelfs helemaal niet! Kijk eerst goed wat de bedoeling is. Soms heb je de tekst helemaal niet nodig. Als je een werkstuk moet maken en je zoekt op internet, krijg je vaak enorm veel teksten als zoekresultaat. Die ga je echt niet allemaal lezen natuurlijk. Je gaat eerst kijken of je de tekst wel kunt gebruiken.

Leesmanieren

Er is een aantal manieren waarop je met een tekst om kunt gaan. Hieronder staan de eerste drie in de volgorde waarin je ze kunt gebruiken, en er staat ook bij wat er precies mee bedoeld wordt. Als je deze volgorde aanhoudt, kom je er altijd wel uit.

====FRAGMENT Lessenserie door Jeltje Harnmeijer en Hedy van Hemert====

10. Hoe zit een tekst in elkaar?

Bij de komende teksten ga je goed in de tekst zelf kijken. Als je hem globaal leest, zie je de titel en dik- en schuingedrukte woordjes. Er zijn geen tussenkopjes. De vragen en opdrachten bij deze tekst gaan over inleiding, kern en slot, kernzinnen en signaalwoorden.

Inleiding

Een tekst is niet zomaar in elkaar gezet. De meeste teksten zijn netjes ingedeeld in een inleiding, een kern (of 'middenstuk') en een slot. De **inleiding** is het begin van de tekst. De schrijver kan de

19. Samenvatten in een spin of mind-map

Een andere manier om de informatie uit een tekst te verzamelen is om een 'spin', te maken. Dit wordt ook wel een 'mind-web' of '**mind-map**' genoemd.

Het onderwerp zet je in het midden. Van daaruit maak je vertakkingen (hoofdzaken) waar je de informatie over het onderwerp bij elkaar zet. Je begint boven het onderwerp en werkt rechtsom, in de richting van de klok. Zorg dat je voor iedere vertakking (hoofdzaak), dus de grote tak met de kleine takken (bijzaken), één kleur gebruikt. Gebruik ook zoveel mogelijk pictogrammen, symbolen en kleine tekeningen om je geheugen te ondersteunen.

Voorbeeld

alinea, tekstopbouw.....	39, 41, 49, 57, 58, 62, 65, 69
amuseren, tekstdoel.....	54
antecedent.....	67
argument, signaalwoord.....	59
artikel.....	10
bijschrift.....	53
bron.....	55, 63
conclusie, signaalwoord.....	59
deelonderwerp, tekstopbouw.....	57, 62
gevolg, signaalwoord.....	58
globaal lezen, leesmanier.....	39, 53
grondig lezen, leesmanier.....	39
hoofdgedachte, tekstopbouw.....	47, 57, 62
hoofdzaak.....	77, 85
informerend, tekstdoel.....	54
inleiding, tekstopbouw.....	49, 65
intensief lezen, leesmanier.....	39, 53
kern, tekstopbouw.....	49, 65
kernzin, tekstopbouw.....	49
krantenkop.....	13, 20, 25, 30, 31, 73
kritisch lezen, leesmanier.....	40, 53
leesdoel.....	39, 53
leesmanier.....	39, 53
mening geven, tekstdoel.....	54
middenstuk, tekstopbouw <i>zie kern</i>	49
mind-map.....	85
moeilijke woorden opsporen.....	69
onderwerp.....	15, 62
oorzaak, signaalwoord.....	58
opsomming, signaalwoord.....	58
oriënterend lezen, leesmanier.....	39, 53
overhalen, tekstdoel.....	54
overtuigen, tekstdoel.....	54
publiek.....	55
reden, signaalwoord.....	59
samenvatten.....	77
samenvatting, signaalwoord.....	59
signaalwoord, tekstopbouw.....	49, 51, 58
slot, tekstopbouw.....	49, 65
stappenplan lezen algemeen 1.....	75
stappenplan lezen leerteksten 2.....	87
steekwoord.....	11
studerend lezen, leesmanier.....	40, 53
tegenstelling, signaalwoord.....	58
tekstdoel.....	54
titel <i>zie kop</i>	13, 31, 37, 41, 49, 73
tussenkop.....	37
uitleg, signaalwoord.....	58
uitwerking, signaalwoord.....	59
verbanden, tekstopbouw.....	58
verwijswoord.....	67
voorbeeld, signaalwoord.....	58
voorkennis.....	31, 53
voorspellen.....	31, 69, 73, 77
vraagwoord.....	77
vragen stellen.....	36, 77
woordbetekenis.....	45, 71
zoekend lezen, leesmanier.....	40, 53

Fragment uit Handleiding/Antwoorden

Voorwoord en Handleiding

(...)

Doel

Deze lessenserie heeft als doel het onderwerp begrijpend lezen zo volledig mogelijk aan bod te laten komen. De serie kan als geheel doorlopen worden met de leerlingen, maar het is ook mogelijk er onderdelen uit te halen die extra aandacht behoeven. De lessenserie is onzes inziens bruikbaar voor klas 1 - 3 mavo/havo/vwo tot en met klas 4 mavo.

Gebruik

De lessenserie bestaat uit losse modules die naast iedere methode gebruikt kunnen worden, zowel als verdiepingsstof als aanvullend oefenmateriaal, in groepjes of met individuele (dyslectische) leerlingen, ook in een remedial teaching situatie.

Het is de bedoeling dat leerlingen eerst de voorbereidende vragen in Deel I *Begrijpend lezen, Lessenserie: Opdrachten* maken voordat zij de tekst lezen, daarom zijn de teksten gescheiden opgenomen in Deel II: *Begrijpend lezen, Lessenserie: Bijlagen, teksten, bronnen*.

Wij adviseren u de leerlingen pas naar de betreffende pagina's te laten kijken op het moment dat u een opdracht gaat bespreken.

Voor het samenstellen van uw lessen kunt gebruik maken van het trefwoordenoverzicht in het leerlingenboek om op te zoeken waar bepaalde onderwerpen aan bod komen.

(...)

